

UČITELJSKI TOVARIŠ.

Glasilo

„Slovenskega učiteljskega društva v Ljubljani“.

Izdavatelj in urednik:

Andrej Žumer,

nadučitelj in c. kr. okrajni šolski nadzornik.

Št. 13.

Ljubljana, 1. mal. srpana 1893.

XXXIII. leto.

Vsebina. J. Dimnik: Čitanje. — Lj. Stiasny: O ženski vzgoji v ptujih in domačih šolah. — Ukazi in odredbe šolskih oblastev. — Književnost. — Naši dopisi. — Društveni vestnik. — Vestnik. — Uradni razpisi učiteljskih služeb.

Č i t a n j e.

Poročal pri društvenih večerih „Slovenskega učiteljskega društva“ v Ljubljani dne 4. prosinca, 1. svečana in 1. sušca t. l. Jakob Dimnik.

(Dalje).

3. razred:

Učni smoter: „Kakor na prejšnji stopinji s pomnoženimi zahtevami. Pojasnjevati, kar se je čitalo.“

Na slovenskih šolah pri nas na Kranjskem je vpeljano „Drugo Berilo“ iz c. kr. založbe šolskih knjig. Vsebina tega Berila je razdeljena v šest oddelkov in sicer:

- I. Povesti, pesmi in pregovori.
- II. Človeško truplo, jed in pijača.
- III. Dom.
- IV. Polje, gozd in gore.
- V. Nebo in zemlja.
- VI. Domovina in zgodovina.

Izmed teh šestih oddelkov so II., III., IV., V. in VI. oddelek odmerjeni pouku v realijah. Realije se morajo v 3. razredu

klasificirati. Vsled minist. naredbe z dne 5. malega travna 1878. l. št. 5316 se mora ves pouk v realijah naslanjati na vpeljavo berila. Posamezna berila realistične vsebine razpravljaj učitelj po istih stopinjah, ki sem jih navedel pri razpravljanji beril v 2. razredu. Po tem učenem potu se lahko razpravljajo vsa berila II. do VI. oddelka v „drugem berilu“; drugače se morajo pa razpravljati berila I. oddelka in o razpravljanji beril tega oddelka sem se namenil nekoliko več spregovoriti.

Kakor je že različen naslov tega oddelka, tako različno je tudi razpravljanje posameznih beril. Pred vsem moram povdarjati, da se stvarne razprave o posameznih živalih in rastlinah, ki se nahajajo v teh berilih, smejo le tako daleč raztezati, kolikor je to za razumevanje beril neob-

hodno potrebno. Bolj natančna razprava naravoslovnega in zemljepisnega razgovaranja je pa določena uram, ki so odmenjene pouku v realijah.

Rekel sem, kakor je različen naslov I. oddelka, tako različno je tudi razpravljanje posameznih beril.

Povesti nam pripovedujejo dogodke iz preteklosti, ki oživljajo in razveseljujejo človeka. Povest napravi na učenca najbolj trajen utis, če jo učitelj živo in z zanimanjem čita naprej. Če je vsebina povesti zgodovinska, treba je pojasniti tudi čas in kraj, kjer se vrši dejanje. Pri povestih moralične vsebine mora učenec npravstveni nauk sam spoznati, ne da bi ga učitelj še posebej na to napeljeval. Predolgo moraliziranje je popolnoma napačno.

Pesem je izraz nežnega čuvstva. Predolgo se pesem ne sme razpravljati. Potem, ko jo učenec razumi, je prav, da se jo uči na pamet in potem pa tudi poje.

Pregovori so resnice versko-nravne vsebine, vkoreninjene v národu. Berila z napisom „pregovori“ ne smemo kot celoto obravnavati, ampak vsak pregovor za sé in sicer najbolje pri kaki posebni priliki, oziroma dogodku, na katerem se pregovor uresničuje. N. pr. Čestokrat se pripeti, da se gre učenec potepat, namesto bi šel v šolo. Pri tacih prilikah zaide v slabe tovarišije, ki tudi najboljšega učenca popačijo. V tacih slučajih ima učitelj najlepšo priliko razložiti, oziroma razpravljati učenecem pregovor: „Kdor za smolo prime, se osmoli“. To se zgodi lahko tako-le:

Kdo pozna smolo? Kateri rokodelci jo rabijo? Smola je lepljiva, se spoprijemlje. Kakšne postanejo roke tistega, kdor za smolo prime? Ali se jih potem lahko osnaži? Zato ni treba vsakemu za smolo prijemati, komur ni treba.

Črevljarska smola je koristna, vender pa oskruni prste. Jaz pa poznam še gršo smolo, ki srce oskruni. Kdor zahaja med hudobne ljudi, ta pride v dotiko s to grdo smolo. Slabih, hudobnih ljudij se moramo tako ogibati, kakor smole. Zakaj? Zato,

ker dobremu človeku oskrunijo srce in dušo. Kdor greši, oskruni svojo dušo. Greh je oskrumba (smola) duše. Kdor zahaja med hudobne ljudi, postane tudi sam hudoben. Surovega, porednega, hudobnega otroka se morate ogibati. Tisti otrok, ki kaj pregrešnega govori, je podoben smoli, ki vsacega oskruni, kdor se je dotakne.

Jožek je hotel zapeljati Ivana, da bi se šla potepat, namestu v šolo. Jožek je hotel torej Ivana oskruniti s smolo. Ivan ni hotel ž njim iti, ni hotel prijeti za smolo. Posnemajte Ivana, ogibajte se pa porednih in hudobnih tovarišev, kakeršen je bil Jožek.

Pismena vaja:

Kdor za smolo prime, oskruni se. Kdor zahaja med hudobne ljudi, zaide med smolo. Če rad poslušáš grde besede, oskruniš se s smoló. Ogibaj se hudobnih tovarišev, da te ne oskrunijo s smolo! Kadar grešiš, oskruniš svojo dušo s smolo. Bodi torej previden, s kom hodiš in občuješ!

Podobni pregovori:

Slabe tovarišije popačijo dobre navade. Jedno gnjilo jabolko pokvari deset dobrih. Jeden hudoben otrok popači deset dobrih otrok. Kdor se med otrobe meša, pojedó ga svinje. Kdor pride med volkove, mora z volkovi tuliti.

Vporaba:

„Izgubljeni sin“, ki je zašel med slabo tovarišijo.

„Prerok Elizej“, ki je bil zaničevan od hudobnih dečkov, kajti marsikateri teh dečkov se je dal zapeljati, se je oskrunil s smolo, ter je moral prestati grozno kazen i. t. d.

Poleg povestij, pesem in pregovorov se nahajajo v I. oddelku „druzega berila“ tudi nekateri izreki, pravljice, basni in uganke.

Izreki so pravila za življenje, ki nas poučujejo, kako moramo živeti, če hočemo biti srečni. Pomen izreka se lahko spozna; uporabiti se pa mora zopet, kakor pregovor, ob ugodni priliki. Tudi metodična razprava je skoraj ista, kakor pri pregovorih; t. j. berilo z napisom „Izreki“ ne

smemo kot celoto obravnavati, ampak vsak izrek posebej pri kaki posebni priliki, oziroma dogodku. N. pr. Učenec pride umazan in nepočesan v šolo. V ta namen stopi učitelj pred kacega lepo umitega in počesanega učenca ter mu reče: „No, danes si pa jako lepo počesan, pa tudi roki, obraz in vrat imaš lepo umit; to se mi jako dopada“. Take besede na kacega bolj revnega, pa snažnega učenca bolj vplivajo in več koristijo, kakor pa vsakdanja opominjévanja na snago. Vsak učenec teži po tem, da bi dopadel učitelju. Drugi dan ima večina učencev počesane lase ter umit obraz, vrat in roki. Da pa učitelj snago med učenci laže vzdržuje, jim še pove izrek: „Snaga vsakemu je draga“. Če potem še kak učenec umazan ali nepočesan v šolo pride, ga pa učitelj opozori na ta izrek.

Pravljica vzbuja otroško domišljijo ter odpre otroku širok svet, v katerem ni laži, goljufije in ne revščine. Neprisiljena, gorka učiteljeva beseda sega otrokom do srca — posebno pri pravljici, za to pravljico najbolj razpravljamo, če jo otrokom s zanimanjem pripovedujemo, in takoj na to jo pa otroci beró. Preobširna besedna in stvarna razprava ni na mestu, ker navadno uniči to, kar je v pravljici zanimivega in čudovitega in kar — seveda — otroke najbolj zanima. Še celo za pravopisje in spisje naj se pravljice ne vporabljajo. Čitanje in pripovedovanje pravljice — tó mladino veseli.

Basen oživlja razum. Izid ali posledek basni je moralični nauk, utemeljen s praktičnimi vzgledi iz vsakdanjega življenja. Stvarna razprava basni bodi, kar le mogoče kratka, besedna razlaga pa natančna; ta in pa posnemanje ter preosnovanje basni nam daje mnogo gradiva za spisje, za koje je basen posebno pripravna.

Uganka vadi otroka misliti. Znano je, da otroka to naj bolj veseli, kar sam iznajde ali ugane. Zato se razgovarjaj z učenci o posameznih znakih uganke, pusti jih, da ugibljejo, primerjajo, pojasni jim enakosti in dvojne pomene ter jih napeljuj k samodelavnosti. Kadar otrok uganko ugane, treba je dokazati, da ima najdeni predmet res vse znake, ki so naštetih v uganki.

Poskusimo obravnavati iz „Druzega berila“ 114. berilo „Uganka“.

1.) Najprvo prečitaj učitelj ali pa jeden boljših učencev to vajo in koj potem pa prični „uganko“ stvarno razpravljati in sicer prečitaj še jedenkrat prvi dve vrstici. O kom se pa nekaj pripoveduje, v teh dveh vrsticah? Sestre gredo vsako leto križem svet t. j. po vsem svetu nepretrgoma naprej. Kako pa pridejo k nam? Vsaka nam prinese darove. Beseda „dar“ pride od besede „darovati“ t. j. dati brezplačno. Te sestre nam nekaj darujejo. Ubogim darujemo miloščino, kaj se to pravi? Tudi te sestre nam marsikaj t. j. mnogoréd darujejo. V nastopnih vrsticah je povedano, kaj nam vsaka sestra dá.

2. Beri nastopni dve vrstici. Kedaj pa vidimo prav veliko cvetja? Katere cvetice nam pa prinaša pomlad? Spomladi ni nebo nič več prepreženo z gostimi oblaki, ampak kaže nam svojo lepo barvo; kakošna je ta barva? Kakošna barvo imata pa spomladi travnik in gozd? Spomladi vse oživi, vse se veseli mlado in staro, ljudje in živali. Jagnjeta skačejo po travnikih, ptice prepevajo in otroci se igrajo na prostem po zelenih tratih. Spomladi ima vsakdo bolj lahke noge ali lahke nožice. Spomladi je vse zeleno, pomlad je zavita v zelen plašč. Kako se torej imenuje prva sestra? Katera sestra se ji mora izogniti? Katere darove nam prinaša pomlad?

(Dalje prih.)

O ženski vzgoji v ptujih in domačih šolah.

glejmo si malo natančneje šole, ki imajo več ko 5 razredov.

V IV. letu ženskega učiteljišča v Ljubljani je bilo začetkom 1892/3. l. izmed 42 gojenk 17 rojenih v Ljubljani, 18 izvan Ljubljane na Kranjskem, 7 izvan Kranjskega.

Na c. kr. obrtno-strokovni šoli za umetno vezenje in šivanje čipek v Ljubljani je

bilo koncem šolskega leta 1891/2. v obeh letnikih 61 učenk (med temi 25 hospitantin a 38 Slovenk). Rojenih je bilo 24 v Ljubljani, 25 izvan Ljubljane na Kranjskem, 17 izvan Kranjskega, a po bivališči roditeljev jih je bilo 32 iz Ljubljane, 29 izvan Ljubljane. Ustanove je uživalo 18 učenk 760 gl.

Dekliški nadaljevalni zavodi ter dekliške šole, ki imajo več kot 5 razredov:

Šola	Skupno število učenk od 5. razr.	Slovenke	Rojene			Ustanov je uživalo	Znesek ustanov gl.
			v kraju šole	izvan tega kraja na Kranjsk.	izvan Kranjsk.		
Višja gospodinjstva šola mm. Uršulink v Ljubljani	15	14	9	3	3	1	100
Nadaljevalni tečaj gospe Irme Huth v Ljubljani	12	4	6	2	4	—	—
Nadaljevalni tečaj gospic Rehn v Ljubljani	12	—	8	2	2	—	—
Osmorazredna dekliška šola v Ljubljani	109	108	62	39	8	—	—
Osmorazredna vnanja dekliška šola mm. Uršulink v Ljubljani . . .	181	156	109	49	23	5	250
Osmorazredna notranja dekliška šola mm. Uršulink v Ljubljani	143	124	41	62	40	3	341
Osmorazredna dekliška šola gospe Irme Huth	58	12	29	3	26	—	—
Šestrazredna notranja dekliška šola mm. Uršulink v Škofji Loki . .	47	18	5	28	14	—	—
Skupaj .	577	436	269	188	120	9	691
	—	75 ⁰ / ₀	46 ⁵ / ₀	32 ⁵ / ₀	21 ⁰ / ₀	—	—

Največji kontigent učenk daje Ljubljana. Tako je izmed 577 učenk rojenih 264 t. j. 45.5⁰/₀ v Ljubljani. Po bivališči roditeljev je pa to število še večje. — Ako se pomisli da je prebivalstvo Ljubljane le 6⁰/₀ prebivalstva Kranjskega, je to prav neugodna razmera. Tudi je učenk, ki se učé samo nemško, razmeroma veliko več,

ko učenk, ki se učijo tudi slovensko, kajti akoravno je samo 6⁰/₀ Nemcev na Kranjskem, je nemških učenk 131 t. j. 25⁰/₀. Žalibože se pa mnogo slovenskih učenk ne izvežba toliko v mili materinščini kot v nemščini, kajti vsled pomanjkanja slovenskih zavodov ustopijo slovenske učenke v nemške zavode, kjer se slovenščina uči

v 3 oddelkih kot tuj jezik, dočim nemščina kot učni jezik v 10 oddelkih. Bolje se godi Slovenkam v ljubljanskem samostanu, kjer je v vnanji šoli slovenščina učni jezik, a v notranjem prevladuje nemščina, vendar se kolikor je možno ozira na Slovenke. Isto se godi v notranji šoli samostana v Škofji Loki.

Kako malo je učenk v višjih razredih iz Kranjskega izven Ljubljane, razvidimo iz tega, da pride v Ljubljani 1 učenka na 115 prebivalcev, a na Kranjskem izvan Ljubljane 1 učenka samo na 2435 prebivalcev, akoravno se prištevajo zadnjim sedaj v Ljubljani bivajoče učenke.

Zakaj pa je tako malo učenk v višjih razredih iz Kranjskega izvan Ljubljane?

Najtehtnejši vzrok so ogromni stroški. Zato se obrazujejo v samostanih in institutih večinoma le hčere premožnejših. Srednjemu stanu izvan Ljubljane so skoraj te šole zatvorjene, kajti on ne more žrtvovati toliko v izobrazbo svojih hčerâ. Pri nas se prav malo stori, da bi se obiskovanje teh šol olajšalo. Ustanov uživa 9 učenk v znesku 491 gld. To je pač žalostna resnica, katera gotovo ni v spodbudo boljšega obiskovanja. Razven tega morajo plačati učenke izvan Ljubljane šolnino. Častni izjemi v tem oziru sta c. kr. obrtno-strokovna šola za umetno vezenje in šivanje čipek, ter višja gospodinjska mm. Uršulink.

Da se bo torej doseglo, da bodo učenke izvan Ljubljane bolje obiskovale višje dekliške šole, ustanoviti se bode moralo več štipendij ter gledati, da bo pouk brezplačen.

Drug glavni vzrok, da je tako malo učenk izvan Ljubljane v višjih razredih, je ta, da vstopijo mnogokrat Slovenke iz šol s slovenskim učnim jezikom v šole z nemškim učnim jezikom. Iste morajo zaradi tega vstopiti večinoma v isti razred v kojega so doma hodile ali pa še celo v nižjega. Zato iste, ker večinoma ne ostanejo veliko let v teh zavodih, ne prilezejo visoko. Žalibože se to velikokrat zgodi tudi

v loškem in ljubljanskem samostanu. To je pa gotovo v kvar vzgoji Slovenk.

Drugi zopet trde, da ženi ni potreba višje izobrazbenosti, ker za gospodinjstvo in vzgojo dece je dovolj malo znanja in več prirojene sposobnosti — ter obdržijo hčere doma. Hčere odrasejo, a vsakdo pogreša pri njih omike. Zato težko dobijo omikanega moža. In če ga dobijo, isti ne bodo z njimi posebno srečni. Marsikatera pa zastoj čaka na moža, kar je umevno, kajti žensk je na Kranjskem več kot moških. Razven tega pa se moški morejo oženiti, ko se odzovejo vojaški dolžnosti, ženska pa 5—7 let poprej. Neomožene se morajo potem preživeti z nizkimi službami, kajti za kaj boljšega niso sposobne, a vendar se pri nas vzgojiteljice, otroške vrtarice itd. med Slovenci težko dobe. Ni čuda, da so v istih službah tudi v narodnih hišah še vedno trde Nemke.

Drugi zopet pridigujejo zoper vsako izobrazbo žensk ter stavljajo učeno žensko kot strašilo. Pri nas o vsegavednih ženskah še ne more biti govora, pač pa o nevednih. Saj se mora pripoznati, da osobito na deželi pogrešamo omikanega ženstva. Mi ne težimo sedaj po tem, da bi si priborili učene ženske, namreč da bi se ustanovili ženski liceji, gimnazije itd. Izobrazba, kojo si pridobijo deklice v dekliških šolah na deželi, pa ne more boljšim krogom zadoštovati. Zato se mora skrbeti za to, da bodo slovenske deklice pridneje hodile v višje dekliške šole. Pred vsem se jim pa mora omogočiti, da se bodo vse v slovenskih šolah vzgojevale.

Višja ženska vzgoja na Kranjskem je bila v nemških rokah. Sedaj je vendar v mestni dekliški 8 razredni ljudski šoli, v vnanji šoli mm. Uršulink, v c. kr. obrtno-strokovni šoli in v višji gospodinjski šoli učni jezik večinoma slovenski. Nemci vendar bolj napredujejo, kajti v zadnjih letih se je ustanovila nemška mestna petrazredna dekliška šola, nadaljevalni tečaj gospe Irme Huth, ki ima dva letnika, na-

daljevalni tečaj gospic Rehn, ki se bo drugo leto razširil v dva letnika.

Ako si torej ogledamo žensko vzgojo pri drugih narodih, da ako si jo ogledamo pri Nemcih na Kranjskem, ki so tu v zdatni manjšini, prepričamo se, da smo zelo zaostali.

Zato je ustanovitev prve slovenske dekliške meščanske šole v Ljubljani nujno potrebna.

Ista je nujno potrebna za Slovenke v

Ljubljani, še bolj pa za one izvan Ljubljane. Da pa bo zadnjim vstop v slovensko dekliško meščansko šolo olajšan, mora biti tudi za zadnje pouk brezplačen ter skrbeti se mora za primerno število ustanov.

Sedaj imamo za dekliške meščanske šole izborne knjige, zato bi se slovenski ženski vzgoji neizrečeno škodovalo, ako bi se oviralo še naprej ustanovitvi omenjene šole.

Lj. Stiasny.

Ukazi in odredbe šolskih oblastev.

VIII. O novih izdajah ljudsko-šolskih učnih knjig.

C. kr. deželni šolski svèt je razposlal vsem c. kr. okrajnim šolskim svètom nastopni razpis:

Nr. 730

L. Sch. R. Es wurde wiederholt die Wahrnehmung gemacht, dass bei approbierten Lehr- und Lesebüchern, welche seit Jahren in Verwendung stehen und in zahlreichen unveränderten Auflagen erschienen sind, die letzten Ausgaben theils dem heutigen Standpunkte des Volksschulunterrichtes nicht mehr entsprechen, theils infolge mangelhafter Revision der späteren Auflagen zahlreiche Druckfehler und mitunter auch sachliche Unrichtigkeiten enthalten, so dass die Zulassung einzelner dieser Bücher in Frage gestellt werden musste.

Wenn es auch nach den in Beziehung auf die Lehrtexte geltenden Bestimmungen im Interesse der Schule liegt, dass die thunlichste Stabilität der Lehrtexte angestrebt werde, und dass daher in den approbierten Lehrtexten überflüssige Änderungen vermieden werden, so darf doch durch die in der Ministerialverordnung vom 25. Mai 1879 Z. 4994 (M. V. Bl. Nr. 37) ausgesprochene Bestimmung, „dass jede neue unveränderte Auflage einer neuerlichen Zulässigkeitsklärung nicht bedarf“ die Obsorge der Verleger und der Ver-

fasser zur Herstellung zweckentsprechender Lehrtexte nicht herabgemindert werden.

Es gehört zu den Aufgaben der Schulaufsichtsorgane darüber zu wachen, dass die an den Schulen ihres Wirkungskreises eingeführten Lehr- und Lesebücher in jeder Beziehung correct seien, und sowohl den Bedürfnissen der Schule, als auch dem gegenwärtigen Standpunkte der Methodik entsprechen. Namentlich muss darauf Werth gelegt werden, dass die Schulinspektoren für Volksschulen die Bestrebungen der Unterrichtsverwaltung, die Volksschullehrtexte der möglichsten Vervollkommnung entgegenzuführen, thatkräftigst unterstützen und die Correctheit der jeweilig in Verwendung stehenden Lehrtexte auf Grund persönlicher Wahrnehmungen zweifellos sicherstellen. Diese Obsorge ist sowohl den Büchern, welche im k. k. Schulbücher-Verlage, als auch jenen, die in Privatverlägen erschienen sind, zuzuwenden; selbstverständlich sind die Religionslehrbücher in die zu revidierenden Lehrtexte nicht einzubeziehen.

Hievon wird der k. k. Bezirksschulrath (der k. k. Stadtschulrath) zufolge Erlasses des hohen k. k. Ministeriums für Cultus und Unterricht vom 21. März 1893 Z. 6028 mit dem Auftrage in Kenntnis gesetzt, zum oberwähnten Zwecke den dortigen Bezirksschulinspector resp. die Bezirksschulinspektoren anzuweisen, erhebliche

Mängel, welche in dem an Volks- und Bürgerschulen in Verwendung stehenden Lehr- und Lesebüchern wahrgenommen werden, am Schlusse eines jeden Schuljahres unter Erstattung entsprechender Anträge in ei-

ner Beilage zum Jahresberichte hierher zur Kenntniss zu bringen.

K. k. Landesschulrath für Krain,
Laibach, am 11. April 1893.

Hein.

Književnost.

Izvestja muzejskega društva za Kranjsko. Sešitek 3. Najnovejši sešitek prinaša času primerno ter znanstveno-poljudno razpravo Boji na Krajinah in zmaga pri Sisku pred 300 leti. Po virih kranjskega dež. arhiva spisal A. Koblar. Ta zanimiva in jako temeljita razprava našega učenega zgodovinarja se nadaljuje v prihodnjih številkah. — Škofa Tavčar in Hren o bitvi pri Sisku. Pod tem zaglavjem je objavljeno pismo ljubljanskega škofa in cesarskega namestnika Notranje Avstrije Ivana Tavčarja, katero je pisal precej po bitvi kardinalu (Cinthio) v Rim ter ga prosil naj sporoči papežu o zmagi pri Sisku. Pismo je prepisal prof. S. Rutar v rimski knjižnici Borghese. — Slovenska osebna imena v starih listinah. Spisal J. Scheinigg. (Dalje.) Tu je objavljenih zopet 25 starih slovenskih osebnih imen. — Drobtinice iz furlanskih arhivov. Nabral Ant. Koblar. (Dalje.) Tičejo se farâ Novo Mesto, Osilnica, Polhov Gradec, Poljane, Polšnik, Prem, Preserje, Radeče, Radovljica, Reka, Ribnica, Rova in še nekaj drugih. — Kranjski mahovi. Spisal S. Robič. (Dalje.) Mali zapiski. V poročilih iz Italije poroča S. Rutar nekatere rimske podrobnosti. Vojska kranjskih konjikov in domobrancev l. 1591. A. K. Naštevaj, koliko vojakov so poslali kranjski plemenitniki v Novo Mesto. Ura in godalo na ljubljanskem stolpu. J. Vrhovec pripoveduje, koliko so si ljubljanski meščanje prizadevali, da bi se napravila na ljubljanskem gradu „Trompetermaschine“. Prekrščevalci na Kranjskem. J. Vrhovec. Tu se omenja

verska sekta, ki se je bila pojavila l. 1547. v Hrušici pod Ljubljano. Hessendarmsstatske čete v Ljubljani. J. Vrhovec. L. 1796. je prišlo v Ljubljano 400 hessenskih pešcev, kateri so se pa obnašali tako divje, da so jih Ljubljančani pomnili še dolgo, dolgo. Stare mere. J. Vrhovec poroča, kako različno mero so vporabljali nekdanji graščaki pri pobiranju desetine, kateri so gledali vedno, kako bi bolj drli kmeta. Moj oreh. S. Robič našteva vse zajedalke, katere redi oreh na župnijskem vrtu Št. Urške Gore. Redki ptič in Kranjskem. Našteti so vsi nenavadni ptiči, ki so se zaleteli h nam v zadnjih letih. Sledovi rimskih naselbin okrog Medvod. Naša podoba. Nekaka zgodovina podobe o bitki pri Sisku, katera je v deželnem muzeji in jo prinaša v posnetku pričujoči sešitek. — Na platnicah so objavljeni „Darovi deželnemu muzeju Rudolfinumu l. 1893. in „Glagoliške listine“, katere se nahajajo v deželnem arhivu ter so iz 16. stoletja. Bila so poročila iz Primorske Krajine o gibanju turške vojske. Nekatere sta pisala Herbart Turjaški in Jurij Siegesdorfer. Prepisal jih je gosp. P. Kalist Medič. — Izvestja veljajo vse leto 2 gl.

Slovensko-nemški slovar. Četrti sešitek. Obseza na 80 tih straneh besede od „govoričenje“ do „izmodrovati“. Kakor se kaže, ne bodo znižali cene prav nič, kakor je bilo sicer nasvetovano. Vender pa za znanstveno knjigo cena ni pretirana. Kdor se misli naročiti, ne kaže mu več odlašati, ker ni upanja, da bi jo dobil ceneje.

Naši dopisi.

Iz Ljubljane. Okrajna učiteljska konferencija za okraj ljubljanske okolice bode dné 19. t. m. v poslopji I. mestne deške šole v Ljubljani. Na dnevnem redu sta razpravi:

1.) Kdaj naj začne učitelj poučevati pravopisje in kako mu je postopati pri tem pouku? — Poročevalca Fr. Ks. Trošt in Josip Sedlak.

2.) Kako učitelj privajaj otroke k opazovanju narave in sicer a) z izbranim učnim gradivom in b) s primerno obravnavo učnega berila? — Poročevalca Janko Žirovnik in Ivana Tominec.

Iz Črnomlja. Okrajna učiteljska konferencija za črnomljski okraj bode dné 12. t. m. v Črnomlji. Na dnevnem redu sta razpravi:

1.) Vážnost nazorne nauka z navodili. (Referenta: nadučitelj M. Bartel in učiteljica T. Bitenc).

2.) O prihodu, bivanji in odhodu Francozov v Belokrajini kot donesek k domači zgodovini.

(Vsak učitelj odnosno učiteljica naj poizvé od starih ljudij in zapiše, kaj narod od Francoskih časov še hrani; tudi naj se vpišejo anekdote, pripovedke, ki pojasnujejo istodobno dejanje in nehanje doma-

čincev in Francozov. Dobro bi bilo vpisati kraj, kjer se kaj poizvé.)

Iz kranjskega okraja. Okrajna učiteljska konferenca za kranjski šolski okraj bode dné 26. t. m. v Kranji. Na dnevnem redu sta razpravi: 3.) Podrobni učni načrt za pouk v slovnici na jedno- in dvorazrednicah, poročevalec učitelj Fr. Luznar. 4.) Uzroki slabega šolskega obiskovanja in kako jih odpraviti, poroča nadučitelj Mihael Bregant.

Iz litijskega okraja. Okrajna učiteljska konferenca za litijski šolski okraj se bode letos vršila dné 12. mal. srpana v Litiji. Razven navadnih točk so sledeče razprave na dnevnem redu:

a) Pretresovanje „računic“ in „abecednikov“ v smislu ministerske naredbe z dné 21. sušca t. l. št. 6028. (Posebni poročevalec za to točko se ne bode izbiral, ampak obravnava bode splošna; sleharni član konferencije naj naznani opazke oziroma nedostatke iz lastne skušnje. b) Praktična uporaba dr. Houdek & Hervertove prirodoslovne zbirke pri berilih za ljudske šole. Poročevalec naduč. F. Slanc. c) Ženska ročna dela z ozirom na domače potrebe. Poročilo učiteljic K. Demšar in J. Kronabethvogel. d) Poročilo knjižničnega odbora o novejših šolarskih knjižicah.

Z Iga. Kmalu se bode končalo tekoče šolsko leto in ozirali se bodemo nazaj v preteklost, ali in v kakšni meri smo spolnili stanovske dolžnosti, smo li dosegli kaj uspehov na težavnem polji. Vestni in marljivi učitelj se ozira s ponosom nazaj, a marsikateri se mora trkati na prsa — no, pa naj stori trdni sklep, da v bodoče hoče drugače postopati.

Po nekaterih krajih naše mile domovine pak so imeli letos učitelji težavno stališče radi boleznin in nekoje šole so še zdaj radi holeznih zaprt, res težko se bode nadomestilo tako izgubljeno šolsko leto.

V tem letu so se otvorile nekatere šole, a druge pomnožile za jeden razred in zopet so tu in tam počeli z zidanjem in razširjevanjem šolskih poslopj.

Visoki deželni zbor je zopet dovolil znatnih podpor v šolske namene in primaknil tovarišem III. plačilnega razreda v glavnem mestu osobno doklado, da bodo vsaj malo lažje preživljali sebe in svoje. Slava mu!

Pri nas se je otvoril na novo III. razred z celodnevniim poukom, a v dveh prvih razredih ostal je poludnevni pouk, radi množine šolskih otrok.

Obiskovanje šole do začetka vel. travna je bilo prav povoljno; niti hudi mráz ni oviral prihajati otrok iz bližnjih vasij, tembolj je pa obisk šole sedaj nedosten in to največ radi pašé, katero letos tudi bolj posestniki vporablajo, kajti zmanjkalo je večini prebivalstva sena za živino; tako da je res križ s šolskimi zamudami.

V naši šolski delarni poučevalo se je v lepljenstvu in lesorezu skupno 24 učencev; ta pouk pa je pri nas le v zimskem tečaju, ko imajo otroci dovolj časa.

Za naše ubožne učence nam je slavna „Narodna šola“ lepega blaga preskrbela za male doneske. Tudi vrta „Kmetška posojilnica“ ljubljanske okolice se je blagovoljno spomnila naših ubožčkov in darovala nam desetak

V drevesnici nam je le letošnja suša na novih požlahtnencih nekaj ovir napravila, koje pa se bodo že pretrpele.

Krajni šolski svét je tudi v tem šolskem letu prav marljivo deloval in v vsem podpiral učiteljstvo in vse potrebno brez ovir preskrbel, tako da v tem oziru nima voditeljstvo šole niti najmanjše sitnosti in težave, da bi le povsod tako bilo.

V teku leta nas je zapustil prešnji katehet g. kaplan Konrad Texter, a mestu njega došel, kot kaplan in katehet g. Jožef Wrus.

Visoki c. kr. deželni šolski svét nam je podaril še en zemljevid „Kranjske“, za kar bodi tu presrčna hvala izrečena.

Ksaverij.

Z Iga. Naša šolska mladina praznovala je dné 22. rožnika 300letnico zmage Slovencev pri Sisku s sv. mašo. Otroci pak so se poučili o tej znameniti bitvi v šoli po spisu iz „Učiteljskega Tovariša“.

Tudi naša mladina je imela pomladanji svoj iztet in sicer podalo se je peš 53 bolj odraslih učencev in učenk dné 16. sušca pod vodstvom nadučitelja v deželni muzej.

Tu so otroci imeli obilnega duševnega užitka, so razkazovanjem pazno sledili in si kolikor možno natančno ogledali razne stvari, osobito živalstvo, pa tudi izkopanine so jih močno zanimale, posebno tiste, ki so blizo nas se izkopale! Po dveurnem postanku v muzeji, podali so se otroci k malemu kosilcu in potem pevaje domov.

Dné 19. malega travna je umrla na tukajšnjem gradu visokorodna gospa grofinja Hermina Auersperg, plemenita dobrotnica ubogi šolski mladini in tudi vedno naklonjena učiteljstvu. N. p. v. m.!

Ksaverij.

Dobrova, dné 21. rožnika 1893. Danes obhajala je tukajšnja šolska mladina dvoje slavnih spominov in sicer: god varuha in zaščitnika mladine sv. Alojzija ter spomin na slavno zmago Hrvatov in Slovencev nad krutim Turkom pri Sisku pred 300 leti.

Ob 7. uri zjutraj je bila šolska sv. maša; udeležilo se je je nad 230 šolskih otrok. Po dokončanem sv. opravilu v cerkvi so se podali šolski otroci paroma za svojo zastavo ob nadzorstvu učiteljskega osebja na prostoren mostovž v farovžu, kjer so se lepo sporazdelili. Tu je bila z venci in cveticami na vzvišenem prostoru lepo okrašena podoba sv. Alojzija, a pred njo na tleh nekoliko povišan kraj za govore in deklamacije. Najprvo pozdravi mladino čast. gosp. katehet A. Lesjak s krščanskim pozdravom: „Hvaljen bodi Jezus Kristus!“ Na to pripoveduje in opisuje na kratko in kaj zanimivo ter spodbudno življenje sv. Alojzija, ter odbira iz tega za mladino lepih nauk,

kateri jo, če se bode po njih ravnala, časno in večno osrečijo. Ob konci tega govora se opravi v čast svetniku kratka molitev. Otroci potem zapoje pesem: „Začudite se nebesa — Prahu umrjocemu“ itd.

S tem bil je dokončan prvi del slavnosti. Potem slika g. katehet v kaj jedrnatem in priprosto-umljivem govoru zgodovino turških nadlog, katere so imeli osobito Hrvatje in Slovenci od krutega Turka prenašati od prvega začetka pa do slavne zmage pred 300 leti pri Sisku. Ves govor bil je slavnosti primeren, ginljiv in navduševalen.

Po govoru so deklamirali šolski otroci 43 odstavkov obsegajočo narodno pesem o boji pri Sisku: „Raubar“. Otroci zapoje kaj navdušeno pesem: „Ladon“ — „Stoji, stoji tam Beligrad“.

Vrli gosp. katehet se na to spominja še svetega očeta Leona XIII. in pa presvetlega cesarja Franciška Josipa I., kot vrhovnih poglavarjev sv. cerkve in svetnega oblastva, katerima zakliče trikrat „slava!“ Potem se odpoje prvi in zadnji odstavek „Cesarske pesmi“ ter nadučitelj Rant spregovori še nekoliko spodbudnih besedij do šolske mladine, s čemur je bila slavnost končana. Blagodejni učinek njen pa v verskem, moraličnem in patrijotičnem oziru s pomočjo božjo gotovo ne izostane.

Rant.

Mokronog, 22. rožnika. (Šolske vesti.) Včeraj smo pri nas praznovali god sv. Alojzija na posebno slovesen način. To svečanost spojili smo z ono v spomin 300letnice slavne kristijanske zmage proti Turčinu pri Sisku 22. rožnika 1593. l. Šolska mladina se je v ta namen zbrala pod vodstvom učiteljstva pri podružnici sv. Florijana nad Mokronogom, kjer je bila ob 8. uri sv. maša. Po službi božji nagovori šolski voditelj v za to slavnost primernem govoru šolsko mladino in prisotno občinstvo. Izmed članov krajnega šolskega sveta sta se udeležila te veselice č. gosp. župnik Janez Virant in g. c. kr. notar in krajni šolski nadzornik Viktor Rozina, oba vrla prijatelja šolske mladine. Bilo je tudi več odličnih dam navzočnih.

Otroci iz vseh štirih razredov so deklamirali — reči moramo — prav dobro — tako, da smo videli, kako se naše učiteljstvo trudi vsestranski zadostiti učnim in vzgojnim tirjatvam. Posebno pa nas je presenetilo lepo petje šolskih otrok, ti so letos namreč pri nas prvokrat peli tudi pri šolarski maši, kar je vsem navzočnim posebno všeč bilo. Končno je bila šolska mladina nekoliko pogostena, za kar se je zlasti

trudila gospica učiteljica Ljudevika Košenina; zato tudi zasluži, da jej na tem mestu izrečemo dostojno zahvalo! Šolski mladini pak ostane ta pomenljiva zgodovinska slovesnost gotovo v trajnem spominu.

Mokronoški trg je jeden izmed tistih krajev na Kranjskem, kjer so tekom let iz stare šole, namenjene za jednorazrednico, učiteljevo stanovanje in mežnarijo, razširjevali in predelavali tako, da imamo v tem šolskem poslopju danes spravljeno štirirazrednico. Da pri tacem predelovanji ni in ne more tako biti, da bi v pedagogičnem, še manj pa v zdravstvenem oziru zadostovalo vsem potrebam, lahko si mislimo, da kjer je bilo poprej prostora le za jeden — oziroma dva razreda — za štiri razrede nikakor ne more dovolj prostora biti. Zavaljo tega imamo tudi tako majhne šolske sobe, da n. pr. v II. razredu sedi v jednej klopi po osem otrok, a prostora je le za štiri. Skoro nič boljše ni v tem pogledu tudi v ostalih treh razredih. Kakšne učne uspehe — zlasti v ročnostih je moč pri tacih okolnostih doseči, naj presoja le oni, ki ima za to razum — in srce — za nežno mladino! Poleg tega so šolske sobe jako nizke, kar v poletnem času prouzročuje neznosno vročino. Kam in kako so postavili stranišča — no, o tem nikakor ne smemo govoriti, ker kaj jednacega gotovo na vsem Kranjskem ni! Če še omenimo, da ima g. graščak tikoma na zid šolskega poslopja naslonjene svinske hleve, se ni čuditi, da razsajajo pri nas — osobito med šolsko mladino že dalj časa razne nalezljive bolezni, kakor davica in škrlatinka. V tem šolskem letu je umrlo največ za davico, že 24 šolskih otrok! Čudno je vsekako, da najbolj mrjé šolski otroci! Ljudje — so sebnio iz boljših krogov — se že kar boje svoje otroke v našo šolo pošiljati, ker domnevajo, da se raznih boleznij nalezajo v šoli med učenci. Sploh se govori, da se nahajajo glivice, ki so vzrok tem boleznim, v šolskem poslopju. Čudnega bi to nič ne bilo, če se pomisli, na kakšnem prostoru in v kakšnem stanu je šolsko poslopje. O naših šolskih razmerah bi se dalo še marsikaj napisati, a za danes naj to zadostuje. Ob priliki bodemo nadaljevali. — Sicer pa se nadejamo za trdno, da bode naš vrli g. okrajni šolski nadzornik, ki se trudi vsestranski povzdigniti šolstvo svojega okraja, zastavil tudi v tej kočljivi stvari svojo vplivno besedo, da se kaj stori, kajti štirirazrednica s 300 šolskimi otroci, kjer je šolsko obiskovanje prav redno, kakeršna je Mokronoška, je v resnici ironija — za današnje čase!

Gašperetov.

Društveni vestnik.

Iz kranjskega okraja. Vabilo k zborovanji učiteljskega društva za kranjski šolski okraj, katero bode v Naklem dné 6. mal. srpana ob 11. uri dopoldne v šolskem poslopju.

Vspored: 1. Branje zapisnika zadnjega zborovanja. 2. Kako bi se dal napraviti popis kranjskega šolskega okraja v zemljepisnem in zgodovinskem pogledu. Poročevalec gosp. Josip Petkovšek. 3. Važnost, uprav-

ljanje in uporaba otroške knjižnice. Poročevalec gosp. L. Jelenc. 4. Nasveti in slučajnosti.

Kdor se misli udeležiti skupnega obeda, naznani to nemudoma gosp. Jos. Travnu.

K obilni udeležbi uljudno vabi odbor.

Iz kamniškega okraja.* K prvemu letošnjemu zborovanju našega okrajnega učiteljskega društva se je zbralo dne 28. mal. travna nepričakovano veliko število vrlih zanimalcev šole. V brdski prostorni šoli, koder je bil namen zborovanju, smo našli 24 učiteljev in 4 učiteljice. Tamošnji g. učitelj Marolt je obravnaval praktično domačo šolsko občino. Prišel je pouk z otroci s potrebnimi zemljepisnimi pojmi, narisal pred učenci na tabli šolsko poslopje v vodoravnem obrisu, dalje cerkev, grad, druga poslopja, pota itd. Pojasnil je potem učencem pojme: selo, zaselje, vas, občino. Ko je še naznačil na tabli pota, vodeča v bližnje vasi, prešel je na domače občine posebni zemljevid, ki ga je za šolo sam narisal v meri 1:2000. — Po odhodu otrok iz šole je dodal svoji praktični, vzorno metodični razpravi tudi še prav zanimivo teoretično. Tu omenja, da naša mladina le premalo še umeva čitanje zemljevidov; še celo srednješolci so o tem večinoma slabo izvežbani. Da je temu tako, niso krivi toliko učitelji, kakor učila, katerih večina ne ustreza svojemu namenu. Na šolskih zemljevidih se pogreša domačih imen. Najvažnejše učilo za čitanje zemljevidov je pač vsekako domaša šolska občina, kar je za vsako šolo neizogibna potreba. Neprecenljivega pomena pa bi seveda bil pri zemljepisnem pouku tudi relief zemljevid domače šolske občine. Na takem zemljevidu bi se otroci brez vsake težave kaj hitro naučili potrebnih pojmov o terenu. Končavši svojo razpravo nam je pokazal še za pojasnjevanje zemljepisnih pojmov priporočena učila: Hirt: die Hauptformen der Erde; Tempky: die Oberfläche der Erde (3 table). — Dalje za zemljepisni pouk: Leutemann: zoolog. Schulatlas, die Menschenrassen (1-25 gl.). — Ogladali smo si tudi jako lepo zbirko učil ondotne šole, med temi seveda posebno pozorno zemljevid brdske in moravske šolske občine, katera je zrisal g.

*) Zaradi pomanjkanja prostora zakasnjeno. Ured.

Marolt. Pri tem so prišli marsikomu na misel mnogokratni sklepi zborovanj, kakor tudi nasvet poročevalcev: „Vsaka šola naj bi imela zemljevid domače šolske občine“. Lepa ta misel, toda ne vemo, kedaj jo bo mogoče realizirati. Večini učiteljev ni mogoče zrisati niti stenski, kako neki relief zemljevid šolske občine in to zaradi tega ne, ker se tega nikdar učili niso, niti prilike imeli videti takih učil izdelovati. Terén, posebno gorski, narisati tako, kakor je v resnici v naravi, je jako težavno. V risanju gorskega terena je imeli mnoge vaje, spoznati pa se tudi kolikor mogoče natančno o terenu sploh. Predno kdo prične z risanjem domače šolske občine, priporoča se mu Reitzner, Situation-zeichnen. Kdor pa se hoče natančno v terenu spoznati, čita naj Reitzner, Terrainlehre, ki se rabi v vojaških šolah.

Vsekako bi bilo jako žeteti, da bi imeli pripravniki priliko vaditi se tudi v situacijskem risanju in v izdelovanju relief-zemljevidov. V Švici se še celo učenci višjih razredov in srednješolci učé izdelovati relief-zemljevide. Gledé nazornega nauka v zemljepijski je baje češko učiteljstvo prvo v Avstriji, kar je pokazala praška razstava. Naj bi se tudi v napominanem pri nas kaj napredovalo!

Vrnimo se zopet k zborovanju.

Društveni predsednik g. Janežič v svojem nagovoru med drugim posebno toplo priporoča pedagoško društvo v Krškem, katero naj bi tudi pri učiteljstvu našega okraja našlo mnogo zanimanja. G. nadzornik Letnar prevzame poverjenišvo. Vsi navzočni so takoj dejansko označili svojo podporo s tem, da so se vsi vpisali kot ude tega jako koristnega in delavnega društva.

„O ženski vzgoji v domačih in ptujih šolah“ je poročal g. Lj. Stiasny. Iz njegovih skrbno zbranih statističnih podatkov zvedeli smo marsikaj zanimivega in nam neznanega. (To razpravo priobčuje „Uč. T.“ Ured.)

Za delegate k zaveznemu učiteljskemu zborovanju so bili voljeni: gg. Stiasny, Gorjup, Toman in gspđ. Gogala.

Za prihodnje društveno zborovanje določi se dan 22. rožnika ob 10. uri dopoldne v Mengeši. Val.

Vestnik.

Zrelostni izpiti na c. kr. učiteljski v Ljubljani. Na učiteljski v Ljubljani so se začele zrelostne preskušnje 5. rožnika, ustmene pa se začno 3. mal. srpana. Preskušnje za ročna dela in otročja vrta prično se 19. mal. srpana. Preskušnje na c. kr. učiteljski se udeležo sledeči gojenci IV. letnika: Janez Baraga iz Loškega Potoka, Engelbert Busbach iz Gradca, Valentin Clementa iz Ljubnega, Francišek Čuk iz Črnega Vrha pri Idriji, Anton Jakše iz Ljubljane, Francišek Jordan iz Grobelj pri Št. Jerneji, Francišek Koželj iz Črmošnjic, Vincencij Krek iz Smednika, Francišek Lavtižar iz Mojstrane, Francišek Lesjak

iz Zatičine, Ferdinand Rosenstein iz Šmartnega pri Gornjem Gradu, Janez Rošten z Mirne, Adolf Sader iz Škofje Loke, Rudolf Schlenz iz Kočevja, Avgustin Šabic iz Št. Ilja, Feliks Verhovec iz Ljubljane in Janez Zupančič iz Idrije. — Zrelostnih izpitolv udeležo se sledeče gojenke IV. letnika: Antonija Avgustin iz Kranja, Gabrijela Cidrich iz Ljubljane, Marija Cimperšek iz Sevnice, Rosina Coriari iz Ljubljane, Apolonija Fatur iz Ilirske Bistrice, Olga Franz iz Pragerskega, Olga Gasperin iz Krškega, Emilija Gherbaz iz Ljubljane, Marija Globočnik iz Ljubljane, Viktorija Götzl iz Ljubljane, Albina Kadinnig iz Metlike, Ana

Krašovic iz Ljubljane, Emilija Kren iz Ljubljane, Pavla Kren iz Javornika, Hermina Lapajne iz Ljubljane, Marija Leinfellner iz Ljubljane, Karolina Lešnjak iz Ljubljane, Ida Mally iz Kranja, Angela Milčinski iz Ljubljane, Karolina Mükusch iz Ljubljane, Vincencija Novak iz Št. Vida pri Ljubljani, Evgenija Pebani iz Mokronoga, Ivana Piller iz Ljubljane, Klodilda Pirch iz Trsta, Apolonija Polž iz Mengiša, Albina Prevc iz Kranja, Ernestina Rekar iz Ljubljane, Marija Schecharg iz Trebnjega, Semiramida Schmalz s Pešte, Marta Sucher iz Slov. Bistrice, Jakobina Tomec iz Ljubljane, Marcelina Wiltschnig iz Gorji v Zilski dolini, Emilija Wruss iz Škofje Loke in Friderika Zwirn iz Gradca. — Razven tega privatistinj: Jakobina Kump iz Ljubljane, Frančiška Kos iz Kranjske Gore, Marija Lehar iz Lukovice, Leontina Murgel iz Planine, Marija Omejc iz Ljubljane in Filomena Pregrezer iz Albeins-a na Tirolskem, gojenke tukajšnjega uršulinskega samostana; dalje gojenke zasebnega ženskega učiteljskega šolskih sester v Mariboru: sestre Frančiška Jelen iz Bršlina, Ana Krulc iz Gaberja, Ana Ribštel iz Ostrožnega, Ivana Šah iz Lisc in Terezija Weiss; nadalje Marija Bračko iz Desnjaka in Ana Jereb iz Ljubljane. — Za vrtnarice delajo izpit te-le gojenke: Frančiška Bezljaj iz Glinc, Marija Dostal iz Ljubljane, Ana Gerstenmayer iz Ljubljane, Ema Matthes iz Ljubljane, Ana Monwirth iz Slov. Goric, Ivana Russ iz Nov. Mesta, Ema Schitnik iz Brda pri Podpeči, Pavla Tavčar iz Kostanjevice, Marija Wagner iz Ljubljane. Nadalje zunanje: Frančiška Aubel iz Ljubljane, Karolina Fak iz Celja, Olga Högenwarth iz Slov. Bistrice, sestr. M. Vincencija Lah iz Pilšteina, Avgusta Laiblin iz Ljubljane, Hermina Martini iz Celja, Adelina Rabas iz Maribora, Emilija Rattek iz Ribnice, Ana Rathofer iz Slov. Bistrice, Hedviga Raunacher iz Ljubljane, F. Pavla Schubert iz Ljubljane in Marija Straub iz Celja. — Izpite za ženska ročna dela delajo te-le zunanje kandidatkinje: Rozalija Mežnarič iz Žabje Vasi, Justina Lavrič iz Ljubljane, Katarina Mussi iz Vranskega, Marija Pustišek iz Reifensteina, Pavlina Rupnik iz Št. Lorenca, Ivana Slana iz Borovnice, Agneza Weber iz Podloga, Marija Berlon iz Strug, Marija Blažon iz Begunj, sestr. Mehtilda Čepin iz Tlake in Jerica Grus iz Gornjega Repča.

Umrla je M. Uršula Potočnik, prefekta in učiteljica na vnanji uršulinski dekliški šoli v Škofji Loki. Umrla je bila izborna učiteljica in se je odlikovala posebno s tem, da si je z ljubeznjivim in mirnim občevanjem znala pridobiti ljubezen in zaupanje svojih učenk. Vsled tega se je njen razred tudi glede vzgojnih in učnih uspehov vedno odlikoval. Njen pouk poslušati je bil za šolnika izreden užitek, kajti taka harmonija med učiteljico in učenkami, kakor pri nji, je redka prikazen. Zaradi tega je nje smrt za zavod občutna izguba. Svojim bivšim učenkam ostane gotovo v trajnem spominu. V m. p.!

„Slovenske Maticе“ predsednikom je bil pri zadnji odborovi seji izvoljen g. profesor Frančišek Levce, podpredsednikoma pa gg. dr. Frančišek Lampé in mestni župan Peter Grasselli.

Za „Učiteljski dom“ so uredništvu poslali gg.: Ivan Zupanec, učitelj v Gribljah, 1 k.; hospitantje v Moravčah 10 k.; Ivan Kuhar, učitelj v Trbojah, 2 k.; Andrej Grčar, nadučitelj v Radovljici, 2 k.; Jožef Turk, nadučitelj v Begunjah 1 k.; Ivan Šega, učitelj v Dol. Logatci, 1 k.; Hinko Likar, nadučitelj v Grahovem, 1 k.; Jakob Dimnik, učitelj v Ljubljani, 2 k.; Andrej Zumer, nadučitelj v Ljubljani, 2 k. Denar se je naložil s knjižico „Učiteljski dom“ št. 8791 v ljubljansko hranilnico. Vivant sequestes!

Avstrijske strokovne šole. V Avstriji imamo višjo kmetijsko šolo na Dunaji (226 učencev); akademijo umetnostij na Dunaji (282 učencev); umetnostno šolo v Krakovem (42 učencev); šolo za umetno obrt na dunajskih muzejih (204 učenci); v Pragi (319 učencev); za fotografiranje in reproduciranje (138); šestnajst državnih obrtnih šol s 4400 učenci, 2 splošni risarski šoli s 338 učenci; 3 šole za risanje in modeliranje s 603 učenci; 14 čipkarskih šol s 667 učenkami; 30 tkalskih šol s 2597 učenci; 25 šol za lesno in kamenito obrt s 3270 učenci; 6 keramiških in steklarskih šol s 1449 učenci; 10 poskuševališč za kovinsko obrt s 728 učenci; 5 drugih poskuševališč raznih drugih vrst s 504 učenci; 8 rokodelskih šol s 1795 učenci; 10 višjih trgovinskih šol s 1799 učenci; 8 trgovskih učilišč z državno podporo s 481 učenci; 47 trgovskih nadaljevalnih od države dotiranih s 3044 učenci; 11 šol za babice, živinozdravnico v Lvovu; 5 namorskih šol s 393 učenci.

Iz avstrijskih vseučilišč. Avstrija ima 7, oziroma 8 vseučilišč, in sicer: Na Dunaji, v Pragi (2), v Gradci, v Krakovem, Lvovu, Inomostu in Črnovicah. Najbolj obiskano je vendar dunajsko, kjer so se v letošnjem šolskem letu vpisali 4904 slušatelji, v praško (češko) 2454, v praško (nemško) 1351, v graško 1349, v krakovsko 1242, v lvovsko 1074, v inomotsko 882, v črnoviško 281, Avstrija šteje torej letos 13.537 vseučiliščnikov, za 355 več kot lani. Narastla so vsa, izimši lvovsko. Največ vseučiliščnikov je medicincev, namreč 5451; juristov je 5139, filologov 1679; teologov 268. — Kljub temu, da je število vseučiliščnikov v primeri z lanskim letom za 355 narastlo, se je povečalo le število juristov (za 468); število teologov je palo za 2, število medicincev za 63, število filologov za 48. Primeroma največ teologov (31% vseh slušateljev) ima Inomost; juristov (55%) Lvov; medicincev (50%) Praga (nemško vseučilišče); filologov (16%) Črnovice. Povsod sta pa juristična in medicinska fakulteta najbolj obiskani.

Drobtinice iz strokovnih listov.

Razmerje otrok k prebivalstvu. Na 100 prebivalcev pripada šolo obiskujočih otrok na Finskem 17, v Prusiji 17, na Švedskem 18, v Švici 16, v južni Nemčiji 15, na Norveškem 15, v Franciji 14, v Veliki Britaniji 14, na Nizozemskem 14, v Avstriji 13, v Zedinjenih državah 13, na Ogerskem 13, na Danskem 12, v Španiji 11, v Belgiji 10, v Italiji 7, na Grškem 5, na Portugalskem 5, v Bosni 2, na Srbskem 2, na Ruskem 2 in na Rumunskem 2. „Narod a škola“.

Skrb za otroke v Parizu. V minulem letu je nastalo v Parizu zelo koristno društvo v нравno in telesno vzgojo pod naslovom: „L' union scolaire de la Jeunesse“. Cilj tega zavoda je skrb in nadzorstvo otrok po šoli. Dosedaj so bili otroci roditeljev, kateri so delali zunaj doma, do večera a največ do noči sami sebi prepuščeni in od četrte ure popoldne so običajno pohajkovali in posedavali po ulicah. Na hvalo tega društva odprli so pri šolah prostorne sobane, kjer se taki otroci lahko bavijo pod nadzorstvom.

„Narod a škola“.

Naklada za šole v Parizu. Proračun mesta Pariza odkaže za letošnje leto naklada za ljudske in srednje šole 26½ mil. frankov, nasproti temu znaša naklada za policijsko prefekturo 27 mil. frankov.

„Učiteljské noviny“.

V Lvovu je umrl dné 17. vel. tavná t. l. gosp. Žiga Sawczynski, bivši dolgoletni predsednik „Towarzystwa Pedagogicznego“, poznati pedagog poljski.

„Učiteljské noviny“.

Zahvala. Slavna kranjska hranilnica v Ljubljani je blagovolila 50 gld. podariti za ograjo in obdelovanje tukajšnega šolskega vrta, oziroma za napravo vrtnega orodja. Za ta velikodušni dar se podpisano šolsko vodstvo najtopleje zahvaljuje.

Šolsko vodstvo sv. Križ pri Turnu,
9. mal. travna 1893.

Janko N. Jeglič, voditelj.

Zahvala. Preslavni deželni odbor kranjski blagovolil je tukajšni šoli podeliti 30 gld. za podporo za napravo ograje pri šolskem vrtu, za kar se podpisani krajni šolski svet najprisrčneje zahvaljuje.

Krajni šolski svet na Trsteniku,
dné 10. vel. travna 1893.

Ant. Perne,
predsednik.

Mihael Debelak,
učitelj.

Uradni razpisi učiteljskih služeb.

Št. 690

o. š. sv. Na novo ustanovljeni jednorazredni ljudski šoli v Kovorji pri Trziči je z začetkom šolskega leta 1893/4. stalno, eventuelno tudi začasno popolniti mesto učitelja-voditelja z dohodki IV. plačilnega razreda, z opravilnino 30 gld. in s prostim stanovanjem. Učitelji, ki so sposobni prevzeti tudi vodstvo cerkvene glasbe, imajo pri sicer enakih okolščinah prednost.

Pravilno opremljene prošnje naj se predpisanim potem semkaj vlagajo do konca meseca malega srpana t. l.

C. kr. okrajni šolski svet v Kranji,
dné 26. rožnika 1893.

Št. 672

o. š. sv. Na jednorazrednici v Olševku je s koncem tekočega šolskega leta stalno, eventuelno tudi začasno popolniti mesto učitelja-voditelja z dohodki IV. plačilnega razreda, z opravilnino 30 gld. in s prostim stanovanjem.

Pravilno opremljene prošnje naj se predpisanim potem semkaj vlagajo do konca meseca malega srpana t. l.

C. kr. okrajni šolski svet v Kranji,
dné 26. rožnika 1893.

Št. 415

o. š. sv. V črnomaljskem šolskem okraji so razpisane naslednje učiteljske službe v stalno oziroma začasno umeščenje in sicer:

1.) Služba nadučitelja na trirazrednici v Dragatuši z letno plačo 500 gld. z doklado 75 gld. in s prostim stanovanjem.

2.) Drugo učno mesto na dvorazrednici v Vinici z letno plačo 450 gld. in s prostim stanovanjem. Za to službo morejo tudi učitelji prositi.

3.) Služba učitelja-voditelja na nemški jednorazrednici na Planini (Stockendorf) z letno plačo 450 gld. z doklado 30 gld. in s prostim stanovanjem. Prosilci, ki so tudi slovensčine zmožni, imajo prednost.

Prošnje je vlagati do 25. mal. srpana 1893. pri c. kr. okr. šol. svetu v Črnomlju.

C. kr. okrajni šolski svet v Črnomlju,
dné 20. rožnika 1893.

Št. 525

o. š. sv. V novomeškem šolskem okraji se razpisujejo v stalno, eventuelno tudi v začasno umeščenje nastopne službe:

1.) Na dvorazrednici v Dobrničah drugo učno mesto (za učitelja ali učiteljico) z dohodki IV. plačilnega razreda;

2.) na dvorazrednici v Mirni Peči drugo učno mesto (za učitelja ali učiteljico) z dohodki IV. plačilnega razreda;

3.) na dvorazredni deški šoli v Šmihelu pri Novem Mestu a) mesto nadučitelja-voditelja z dohodki III. plačilnega razreda in s prostim stanovanjem, b) drugo učno mesto z dohodki IV. plačilnega razreda;

4.) na jednorazrednici v Selih mesto učitelja-voditelja z dohodki IV. plačilnega razreda in s prostim stanovanjem;

5.) na jednorazrednici v Vavti Vasi mesto učitelja-voditelja z dohodki IV. plačilnega razreda in s prostim stanovanjem;

6.) na jednorazrednici v Topli Rebri mesto učitelja-voditelja z dohodki IV. plačilnega razreda in s prostim stanovanjem.

Pravilno opremljene prošnje naj se predpisanim potem semkaj vlagajo do dne 19. mal. srpana t. l.

C. kr. okrajni šolski svet v Novem Mestu,
dne 22. rožnika 1893.

Tristoletnica zmage pri Sisku dné 22. junija 1893.

Pri g. Rud. Milicu v Ljubljani je izšel ponatis g. Koblarjevega slavnostnega spisa, ki ga je prinesel „Učiteljski Tovariš“, pomnožen z nekaterimi slavnostmi primernimi pesnimi. Knjižica obsega 16 strani, in slavnostni odbor pridene po 5 podob na 100 knjižic, dokler jih še ima.

100 iztisov, naročenih s pošto nakaznico, velja s poštnino vred 2 gld. — Primerno darilo marljivim učencem na konci šolskega leta.

«Učiteljski Tovariš» izhaja na celi poli velike osmerke 1. in 16. dan vsakega meseca; ako je pa na ta dan nedelja ali praznik, izide dan poprej ali pa dan pozneje. — List stoji za vse leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 50 kr. Udje «Slovenskega učiteljskega društva» prejema list za 2 gld. na leto, za 1 gld. na pol leta.

Spisi naj se blagoizvolijo pošiljati uredništvu v Ljubljano, Komenskega ulice št. 9; naročnino pa prejema gospod Fr. Kokalj v Ljubljani na Bregu št. 16.

Vse pošiljatve naj se pošiljajo franko.